

Sygn. I C 134/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	sekretarz sądowy Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2019 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa J. Ł.

przeciwko Spółdzielczemu Gospodarstwu Rolnemu w B.

o ustalenie

- ustala nieważność uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. nr (...) z dnia 26 marca 2018 r.;
- zasądza od pozwanego Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. na rzecz powoda J. Ł. kwotę 577 zł (słownie: pięćset siedemdziesiąt siedem złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. I C 134/18

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym do Sądu Okręgowego w Słupsku w dniu 20 kwietnia 2018r. przeciwko Spółdzielczemu Gospodarstwu Rolnemu w B. powód J. Ł. domagał się ustalenia nieważności uchwały (...) Rady Nadzorczej Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. z dnia 26 marca 2018 roku.

Uzasadniając swoje żądanie powód wskazał, że zaskarżona uchwała została podjęta przez Radę Nadzorczą Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B., na podstawie treści pkt 3.2 Statutu Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. określającego zasady wnoszenia wpisowego i udziałów, zmienionego uchwałą (...) Walnego Zgromadzenia z dnia 27 czerwca 2017r., która to uchwała nieprawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 18 stycznia 2018r. wydanym w sprawie(...), została uznana za nie istniejącą.

Pozwany Spółdzielcze Gospodarstwo Rolne w B. w odpowiedzi na pozew wniosło o oddalenie powództwa w całości nie podzielając stanowiska powoda.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny i zważył;

Powód J. Ł. jest członkiem Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B..

Bezsporne

Zgodnie ze Statutem Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. według stanu sprzed 27 czerwca 2017r. członek spółdzielni miał prawo wniesienia więcej niż 1 udziału. J. Ł. wniósł cztery udziały.

Dowód; odpis Statutu Spółdzielni obowiązującego z dnia 28.06.2016r. k. 46-52.

W dniu 27 czerwca 2017r. odbyło się Walne Zgromadzenie Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. na którym podjęte zostało 10 uchwał, w tym uchwałę (...) w sprawie zmian do Statutu. Zmiana dotyczyła treści pkt 3, który do tej pory miał brzmienie:

3. Wpisowe i udziały.

„ 3.1. Członkowie obowiązani są wnieść do spółdzielni wpisowe oraz udział. Wpisowe dla członków – osób fizycznych wynosi 100 zł, a dla członków osób prawnych 1 zł. Udział dla członków – osób fizycznych wynosi 3.000 zł, a dla członków – osób prawnych 10.000 zł.

3.2. Członek wnosi wpisowe w dniu złożenia deklaracji członkowskiej. Udziały winny być wniesione w terminie 1 miesiąca od daty zawiadomienia o przyjęciu w poczet członków spółdzielni. Członek może wnieść więcej niż 1 udział.

3.3. Zwrot udziału nie może nastąpić przed ustaniem członkostwa.”

Rzeczona zmiana Statutu uchwałą (...) nadała nowe brzmienie pkt 3.2 zdanie trzecie, a mianowicie „ Członek może wnieść tylko 1 udział ”.

Bezsporne, nadto odpis Statutu Spółdzielni obowiązującego przed 27.06.2017r. k. 46 - 52, odpis Statutu Spółdzielni obowiązującego w dniu 26.03.2018r. k. 39 – 45.

Pismem z dnia 4 kwietnia 2018 roku Prezes Zarządu Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. powiadomił powoda J. Ł. o tym, że Rada Nadzorcza Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B., na swym posiedzeniu w dniu 26 marca 2018 roku podjęła uchwałę (...) mocą której nastąpi zwrot powodowi „nadwyżki ponad 1 udział”. Podstawą prawną podjętej uchwały miał być zapis pkt. 3.2 Statutu zmieniony uchwałą nr 8/2017 Walnego Zgromadzenia Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. z dnia 27 czerwca 2017 roku.

Dowód; odpis pisma Zarządu (...) w B. z dnia 4 kwietnia 2018 roku. k. 9, odpis uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. z dnia 26 marca 2018 roku k. 23.

Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2018r. Sąd Okręgowy w Słupsku w sprawie z powództwa J. Ł. przeciwko Spółdzielczemu Gospodarstwu Rolnemu w B. ustalił, że uchwały Walnego Zgromadzenia Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. z dnia 27 czerwca 2017 roku o numerach: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) nie istnieją.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 11 stycznia 2019r. oddalił apelację pozwanego Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. od wyroku Sądu I instancji.

Bezsporne – nadto odpis wyroku SO w Słupsku, odpis wyroku SA w Gdańsku k. 126.

W pozwie wniesionym do Sądu Okręgowego w Słupsku w dniu 11 lipca 2018r. przeciwko Spółdzielczemu Gospodarstwu Rolnemu w B. powód J. Ł. domagał się uchylenia uchwały nr (...) Rady Nadzorczej Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. z dnia 4 czerwca 2018 roku, przedmiocie wykluczenia go z grona członków Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B.. W uzasadnieniu uchwały wskazano, że jako członek Spółdzielni wykorzystując zajmowane stanowisko, wielokrotnie podejmował działania na niekorzyść Spółdzielni, przyznając sobie wbrew

postanowieniom Statutu cztery a nie jeden udział w Spółdzielni. Swoim obecnym postępowaniem, ciągłym zaskarżaniem uchwał, demontuje struktury Spółdzielni.

Na dzień orzekania w niniejszej sprawie, sprawa nie została jeszcze rozpoznana, nadal jest w toku.

Bezsporne – nadto odpis pozwu w sprawie sygn. (...)

Powództwo zasługuje na uwzględnienie

Zaskarżanie uchwał do sądu następuje w trybie powództwa cywilnoprawnego. Osoba, której celem jest wyeliminowanie uchwały z obrotu prawnego może sformułować trojakić żądania: stwierdzenie nieistnienia uchwały, stwierdzenie nieważności uchwały, uchylenie uchwały. Dla powództwa o uchylenie uchwały został przewidziany zasadniczy terminy zawity 6 tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia, na którym podjęto kwestionowaną uchwałę. Jeśli powództwo wnosi członek, który nie był obecny na walnym zgromadzeniu, termin 6 tygodni liczy się od momentu dowiedzenia się przez członka o podjęciu kwestionowanej uchwały przez walne zgromadzenie. Wydłużenie terminu do wniesienia powództwa wskutek nieobecności na walnym zgromadzeniu nie pozostaje nieograniczone, gdyż powództwo w takiej sytuacji może być wniesione najdalej rok od dnia podjęcia uchwały przez walne zgromadzenie. Wydłużenie terminu do zaskarżenia uchwały dotyczy jednak wyłącznie członków którzy byli nieobecni na zgromadzeniu wskutek wadliwego zwołania.

W niniejszej sprawie przedmiotem zaskarżenia jest jednak uchwała Rady Nadzorczej.

Ustawa Prawo spółdzielcze z 16 września 1982r. przewiduje powództwo o zaskarżenie uchwały rady nadzorczej w art. 24 § § 6, jednak regulacja ta dotyczy tylko uchwał w przedmiocie wykluczenia albo wykreślenia członka ze spółdzielni. Prawo spółdzielcze nie zawiera natomiast wprost podstawy normatywnej dla zaskarżania pozostałych kategorii uchwał rady nadzorczej. Za przyjęciem dopuszczalności ich zaskarżania przemawia jednak cywilnoprawny charakter tych uchwał, które często regulują stosunki dotyczące sfery prywatnoprawnej, w związku z czym posiadają cechy czynności prawnej. W orzecznictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2002r. (...), wyrok Sądu Najwyższego z 18 września 2003r. (...) wyrok Sądu Najwyższego z 2 sierpnia 2007r. (...), uchwała Sądu Najwyższego z 4 czepeca 2009r. (...)) utrwalił się pogląd, że w odniesieniu do uchwał rady nadzorczej spółdzielni, których przedmiotem nie jest wykluczenie lub wykreślenie członka ze spółdzielni, istnieją dwie drogi postępowania. Pierwsza to postępowanie wewnątrzspółdzielcze, o ile statut przewiduje ogólną drogę odwołania od uchwał rady nadzorczej do walnego zgromadzenia, a potem zaskarżenie do sądu uchwały zgromadzenia zgodnie z art. 42 Prawa Spółdzielczego. Druga droga to bezpośrednie zaskarżenie do sądu uchwały rady nadzorczej na ogólnych zasadach prawa cywilnego, to jest wytoczenie powództwa o zasądzenie, ustalenie bądź ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego. Zgodnie jednak z art. 32 § 3 Prawa Spółdzielczego w sprawach stosunków między członkiem a spółdzielnią, nawet jeżeli statut przewiduje tryb wewnątrzspółdzielczy, nie może to pozbawiać członka spółdzielni zaskarżenia uchwały bezpośrednio do sądu. Skorzystanie wcześniej z postępowania wewnątrzspółdzielczego zależy jedynie od woli członka spółdzielni. Uchwały organów spółdzielni, wywołujące skutki cywilnoprawne, podlegają przepisom kodeksu cywilnego, jako czynności prawne, w związku z czym nie mogą naruszać przepisów bezwzględnie obowiązujących. Ocena ich skuteczności dokonywana jest zatem z punktu widzenia art. 58 k.c.

Powód winien był wykazać uchybienia objęte dyspozycją art. 58 k.c. pozwalające na uznanie, że kwestionowana uchwała z uwagi na tryb jej podjęcia lub treść jest nieważna.

Żądanie stwierdzenia nieistnienia albo nieważności uchwały jest powództwem o ustalenie, które podlega rozpoznaniu na podstawie art. 189 k.p.c. Ustawodawca w prawie spółdzielczym, odmiennie niż w Kodeksie spółek handlowych, nie zdecydował się, aby w stosunku do uchwał organów spółdzielni wyłączyć art. 189 k.p.c. Prawo spółdzielcze nie modyfikuje zatem ogólnych podstaw powództwa o ustalenie. Wadliwe uchwały rady nadzorczej spółdzielni, dotyczące innych kwestii niż wykluczenia albo wykreślenia członka ze spółdzielni, mogą być więc zaskarżane wyłącznie w drodze powództwa o ustalenie. Art. 189 k.p.c. nie przewiduje żadnego ograniczenia czasowego w zakresie wytaczania

powództwa o ustalenie. Decydujący dla skorzystania z tej formy powództwa jest wyłącznie interes prawny powoda w uzyskaniu wyroku ustalającego oraz istnienie bądź nieistnienie danego stosunku prawnego bądź prawa.

Interes prawny występuje wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa. Należy go rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego stosunku prawnego lub prawa – w celu ochrony przed grożącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1987 r., wydany w sprawie (...), opublikowany OSNPG z 1987 r., nr 7, poz. 27). Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Powyższe określenie interesu prawnego in extenso znalazło aprobatę w judykaturze (por. m.in. wyrok SA w Poznaniu z dnia 5 kwietnia 2007r. (...); wyrok SA w Białymstoku z dnia 7 lutego 2014r.(...)).

Natomiast ocena interesu prawnego strony dokonywana jest na tle skonkretyzowanych okoliczności, które pozwalają ocenić rzeczywistą potrzebę ochrony jej sfery prywatnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 1999 r., wydany w sprawie (...), niepublikowany). Zatem istnienie interesu prawnego powinno być wskazane przez powoda. On też obowiązuje przytoczyć fakty uzasadniające ten interes, przy czym muszą być one udowodnione, a nie tylko uprawdopodobnione.

W ocenie Sądu powodowi przysługuje interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. Fakt, iż czynność prawna, co do której powód domaga się ustalenia jej nieważności, ma wpływ na sytuację faktyczną i prawną powoda przesądza o występowaniu po jego stronie interesu prawnego.

Uchwała nr 4/18 podjęta przez Radę Nadzorczą Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w B. z dnia 26 marca 2018 roku, jest sprzeczna tak z prawem jak i ze statutem tej Spółdzielni, oraz dobrymi obyczajami rozumianymi jako postępowanie zgodne z przyjętymi normami, w tym poszanowaniem praw nabytych. Zgodnie bowiem z treścią pkt 3.2 aktualnie obowiązującego Statutu „Członek może wnieść więcej niż 1 udział. Zwrot udziału nie może nastąpić przed ustaniem członkostwa (3.3.)”.

Zaskarżona uchwała nakazująca zwrot powodowi „nadwyżki ponad 1 udział”. w swej treści co do uzasadnienia odwoływała się do treści postanowień Statutu Spółdzielni w/w punktach przyjętych uchwałą (...) Walnego Zgromadzenia Spółdzielczego Gospodarstwa Rolnego w dniu 27 czerwca 2017r., która to uchwała mocą prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 18 stycznia 2018r. została uznana za nieistniejącą. Tym samym w dalszym ciągu obowiązują postanowienia Statutu Spółdzielni sprzed zmiany czyli przed 27 czerwca 2017r. dopuszczające posiadanie przez członka spółdzielni więcej niż 1 udział. Zwrot udziału może nastąpić tylko w wypadku ustania członkostwa, innymi słowy jest nie dopuszczalny przed jego ustaniem. Powód nadal jest członkiem pozwanej Spółdzielni

Trafnie zatem powód podnosił, że stwierdzenie, iż uchwała jest sprzeczna z prawem wewnątrz spółdzielczym, powinno prowadzić do stwierdzenia jej nieważności.

Zgodnie z treścią art. 5 Ustawa Prawo spółdzielcze z 16 września 1982r. Statut spółdzielni powinien określać między innymi wysokość wpisowego oraz wysokość i ilość udziałów, które członek obowiązany jest zadeklarować, terminy wnoszenia i zwrotu oraz skutki niewniesienia udziału w terminie; jeżeli statut przewiduje wnoszenie więcej niż jednego udziału, może określać ich górną granicę por. § 1 pkt 3). Brzmienie postanowień statutu często powtarza treść przepisów ustawowych. W takiej sytuacji może dojść do tego, że podjęta przez organy spółdzielni uchwała może być niezgodna zarówno z ustawą, jak i z brzmieniem statutu. W orzecznictwie na potrzeby wykładni przepisów o zaskarżaniu do sądu uchwał walnego zgromadzenia lub innych organów spółdzielni wyprowadzono pogląd, że sprzeczność uchwały jednocześnie ze statutem i ustawą nie może być przedmiotem zarówno powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały, jak i powództwa o jej uchylenie. Sprzeczność uchwały ze statutem może stanowić podstawę uchylenia uchwały tylko wówczas, gdy nie jest ona równocześnie sprzeczna z ustawą. Uchwała sprzeczna z prawem

jest nieważna z mocy prawa, co może być tylko przedmiotem ustalenia. Żądanie uchylenia takiej uchwały jest bezprzedmiotowe (por. powołany wyżej wyr. SA w Szczecinie z 26.6.2013 r.,(...).

Z tych przyczyn uchwałę należy uznać za nieważną o czym orzeczono w sentencji wyroku (punkt 1).

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie niezbędne koszty procesu. Do kosztów tych zalicza się zgodnie z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 98 § 3 k.p.c. wynagrodzenie radcy prawnego, opłatę od pozwu, koszty dojazdu pełnomocnika i stron. Koszty procesu strony powodowej zważywszy na ostateczny wynik postępowania zostały zasądzone w całości. Na koszty w niniejszej sprawie składa się opłata od pozwu - 200 zł, wynagrodzenie pełnomocnika - 360 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, ustalona na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w myśl § 8 ust. 1 pkt 1.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w kontrolce sporządzenie uzasadnienia;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego radcy pr. B. S. na adres jak we wniosku z dnia 29.03.2019r. (k. 139);
3. akta do dalszych czynności przedłożyć z wpływem lub za 21 dni.

S., dnia 11.04.2019 roku Sędzia